

Finlands svenska hembygdsförbund

Årsberättelse för år 2018

Förord

Under verksamhetsåret 2018 bedrev Finlands svenska hembygdsförbund (FSH) aktiviteter i alla finlandssvenska regioner. Det har varit fråga om kurser, seminarier och utbildningsdagar och den viktigaste målgruppen har givetvis varit FSH:s medlemsorganisationer men även andra intresserade har varit välkomna.

Verksamheten har varit mångsidig. FSH har arrangerat kurser i fotoarkivering, både traditionella och digitala bilder har behandlats samt IT-kunskap, seminarier om byggnadsvård. Ett speciellt fokus har lagts på föreningarnas digitaliseringsproblematik i form av informationsdagar om katalogiseringsprogram. Sådana seminarier har hållits i de olika finlandssvenska landskapen.

Tidningen fortsatte att komma ut med fem nummer i en upplaga på 11 000 ex. Övergången från tabloidformat till A4-format år 2017 har inneburit ett uppsving för tidningen, i form av ökade spontana inskickade redaktionella bidrag och fler prenumeranter.

Projekt Digihem som inleddes i början av oktober 2014 avslutades som bekant i slutet av år 2017. Verksamheten har dock fortsatt i mindre skala i form av en funktion inom ramen för förbundets ordinarie verksamhet med Susanne Lagus som rådgivare på deltid. Hon har tidigare varit projektledare för projekt Digihem.

Under de år då projekt Digihem pågått och även det senaste året har många hembygdsföreningar fått goda insikter och kunskaper i digitaliseringsarbetet.

En ansökan lämnades in till Svenska kulturfonden med begäran om anslag för att något utöka den nuvarande rådgivningsverksamheten.

Under året har samarbetet med den rikssvenska hembygd rörelsen utvecklats.

Styrelsen

Årsberättelse för år 2018

Administration

Styrelsen bestod under året av:

Holger Wester, ordförande, Jeppo

Ordinarie styrelsemedlemmar:

Gunilla Örnell, Hitis

Kim Björklund, Karis

Kaj Irjala, Kristinestad

Arne Tasa, Helsingfors

Raul Nyström, Sibbo

Gun Herranen, Åbo

Laura Holm, Jakobstad

Lorenz Brunnsberg, Helsingfors

Suppleanter:

Siw Wikström, Korpo

Christer Westerlund, Ingå

Eva-Marie Backnäs, Vasa

Kristine Rehnström, Helsingfors

Gun-Britt Husberg, Lapträsk

Bengt Selin, Åbo

Jens-Ole Hedman, Pedersöre

Hans Lille, Helsingfors

Förbundets styrelse har under året sammanträtt fyra gånger. Tom Sandström har fungerat som förbundets verksamhetsledare och chefredaktör för tidningen Hembygden samt fungerade som sekreterare och skattmästare.

Basverksamheten

Under året hölls ett flertal kurser, seminarier och utbildningsdagar både för hembygdsföreningarnas medlemmar och den övriga intresserade allmänheten.

Digitalisering

Digitaliseringsseminarier hölls den 17 mars på Stundars i Solf, Korsholm och 28 april i samband med Finlands svenska hembygdsförbunds vårstämman på Lärkkullastiftelsen i Karis, Raseborg samt även den 10 november i på Juthbacka herrgård i Nykarleby under en hembygdsdag som hölls i samband med höststämman. Se närmare i kapitlet Digihem

Byggnadsvård

Byggnadsfrågorna har även detta år varit på tapeten. En dag kring byggnadsvårdsfrågor ordnades den 24 oktober på Lagstad hembygdsgård i Esbo. Då behandlades fukt- och mögelskador och hur man kan undvika dessa samt hur man utför restaureringsarbete i skadade hus. Medverkande var byggmästare Leif Slotte och hans kollega VD Tomas Noreila från Trähus Ab.

Fotoarkiveringskurser

En fotoarkiveringskväll med temat "Farfars foton i molnen" hölls tisdagen den 24 oktober på G18 i Helsingfors. På kursen redogjorde fotograf Jens-Ole Hedman för hur man uppbevarar dels traditionella bilder, dels digitala bilder

En fotoarkiveringskurs, breddad med arkivfrågor med temat "Städa i arkivet" har hållits den 27 november i Oravais tillsammans med Svenska Österbottens ungdomsförbund (SÖU).

Motsvarande kurser med samma tema har hållits den 22 februari i Yttermark, den 20 mars i Forsby bygård, den 18 april i Replot UF, den 2 maj i Karleby UF den 7 maj i Dagsmark UF.

Erfarenheten av dessa fotoarkiveringskurser visar att det fortfarande finns ett stort intresse för att bevara och arkivera både traditionella och digitala bilder. Speciellt digitaliseringsmöjligheterna väcker stort intresse. Det finns förutsättningar för fortsatt verksamhet av det här slaget.

IT-kurs (IT-verkstad)

En kurs om användning av hemsidor med Digistoff-programmet hölls onsdagen den 11 oktober på Vasa arbis med Niklas Ojala, Webbhuset som föreläsare och instruktör.

Höststämma och hembygdsdag med seminarium

Förbundets höststämma hölls lördagen den 10 november 2018 i Nykarleby.

Dagen inleddes med ett besök vid författaren Zacharias Topelius nyrenoverade barndomshem Kuddnäs under ledning av museiamanuens Laura Holm. Vid höststämman återvaldes fil.dr, docent Holger Wester, Jeppo som ordförande. Revisionsksamfundet BDO med CGR-revisor Andreas Holmgård omvaldes att ansvara för revisionen.

Digihem

Digihem som projekt avslutades 31.12.2017 enligt en tidigare uppgjord projektplan och fortsatte från och med 1.1.2018 som en funktion inom ramen för Hembygdsförbundets ordinarie verksamhet med den tidigare projektledaren Susanne Lagus som rådgivare på deltid.

Digihem har haft en arbetsgrupp som stöd för att diskutera aktuella ämnen kring digitalisering. Arbetsgruppen samlades fyra gånger under året och bestod av Holger Wester, ordförande, Gun-Britt Husberg, Carl-Johan Lindén, Anne Bergström-Stenbäck, Susanne Lagus, Tom Sandström, verksamhetsledare, Ant Simons, Webbhuset och Tove Ørsted, bildarkivare.

”Gunnar blir mobil”-seminariet arrangerades under våren på två orter; 17.3 på Stundars i Solf och 28.4 på Lärkkulla i Karis. Seminarierna behandlade katalogisering och katalogiseringsprogram samt andra viktiga aspekter på digitalt kulturarvsmaterial. Ett liknande seminarium hölls även i Nykarleby den 10 november i samband med en hembygdsdag.

Samarbetet med Svenska Österbottens Ungdomsförbund (SÖU) kring fotoarkivering fortsatte under våren med fem kurser vid Yttermark UF (22.2), Forsby Byagård (20.3), Replot UF (19.4) Karleby UF (2.5) och Dagsmark UF (7.5)

För de föreningar som hade fått Kulturarvstipendiater skapades en excel-tabell som kunde användas för en tillfällig digital föremålsregistrering. Under våren och sommaren hölls kontakt med föreningarna som använde excel-tabellerna och även några besök gjordes till föreningarna.

Under hösten startade arbetet med att planera och utveckla Digiarkiv till ett enkelt katalogiseringsprogram.

I Nykarleby hölls i samband med FSH:s höstmöte 10 november två presentationer från de på våren arrangerade seminarierna ”Gunnar blir mobil”. Föredragshållare var Susanne Lagus och Oskar Ros.

I övrigt har under året kontakt hållits med föreningar som främst haft frågor gällande katalogisering och webbsidor.

Hembygden

Tidningen Hembygden utkom under året med fem nummer. Tidningen bytte format 2017, från tabloidformat till A4-format och har under året tryckts på tryckeriet Arkmedia Ab där även ombrytningen har utförts. Tre nummer har haft 36 sidor och två nummer har haft 40 sidor.

Tidningen har för närvarande en upplaga på ca 11 000 exemplar.

Hembygden har innehållit reportage, artiklar, fakta, information, personporträtt, notiser, bokrecensioner samt bok- och tidskriftspresentationer. Innehållet har i allmänhet varit illustrerat med färgbilder. I samtliga nummer ingick korsord konstruerade av Britt-Mari Andtfolk. Tidningen delades ut på bokmässan i Helsingfors samt på Österbottens stormässa i Korsholm.

Hembygden har kunnat utges tack vare stöd av Föreningen Konstsamfundet, läsarnas frivilliga bidrag och genom annonsintäkter. Annonsförsäljningen har skötts av Bo Gerkman/Tilinurkka. Annonsvolymen har tyvärr inte varit tillräcklig, varför större fokus bör sättas på annonsförsäljningen. Tidningen har efter att den omändrades till A4-format fått mycket god respons. Tidningen sänds gratis till medlemsföreningarnas medlemshushåll.

Bokmässa i Korsholm och Helsingfors

Förbundet deltog i Österbottens stormässa 7-8 april genom att hyra en monter där föreningarnas hembygdslitteratur såldes. Likaså deltog FSH i Helsingfors bokmässa 25-28.10.2016. Under bägge bokmässorna deltog ett flertal hembygdsföreningar och då presenterades tidningar, tidskrifter, böcker och broschyrer med hembygdsanknytning. Hembygdsföreningar fick lämna sina böcker till försäljning mot en provision på 10 %. Ett rekordstort antal titlar fanns till försäljning.

Kulturesor

Förbundet har arrangerat resor till de baltiska länderna och i Norden sedan år 1999. Årets kulturesa arrangerades till Västkusten 27.8 - 1.9.2018. Hangö Trafik - Friman Resor Ab fungerade som teknisk researrangör och Anneli Hofer var reseledare. Resan samlade 46 deltagare.

Webbhuset och föreningarnas hemsidor

År 2006 ingicks ett avtal med Webbhuset (tidigare Kulturhuset Ab) enligt vilket de finlandssvenska hembygdsföreningarna som är medlemmar i Hembygdsförbundet kostnadsfritt får publicera sig på Internet på Webbhusets server.

De flesta medlemsföreningar har utnyttjat möjligheten att publicera sig på Internet men ännu finns det föreningar som inte har en hemsida. En strävan har varit och är fortfarande att samtliga medlemsföreningar borde finnas på Internet. Hembygdsförbundet erhåller för detta arrangemang stöd från Svenska kulturfonden.

Medlemskap

Hembygdsförbundet tillämpar två slag av medlemskategorier: ordinarie medlemskap och samverkande medlemskap. Dessutom bildar kommunerna en tredje grupp. Medlemsavgiften för kommuner var 100 euro, för ordinarie medlemmar 85 euro och för samverkande medlemmar 40 euro. Ordinarie medlemmar har rösträtt vid förbundets möten, medan samverkande medlemmar inte har rösträtt men dock närvaro- och yttranderätt. Bägge medlemskategorierna berättigar till s.k. gratis hemsida via Webbhuset och kommer även i åtnjutande av andra förmåner såsom Hembygden skickad till föreningens medlemshushåll samt få ta del av Digihems tjänster.

För närvarande har förbundet 23 ordinarie medlemmar och 80 samverkande medlemmar. Därtill har förbundet fyra kommuner som medlemmar.

Följande organisationer är *ordinarie medlemmar* i Finlands svenska hembygdsförbund:

Ebba Brahesamfundet, Jakobstad
Esbo hembygdsförening
Esse hembygdssällskap
Ingå musei- och hembygdsförening
Jeppo hembygdsförening
Karis hembygdsförening (ordinarie medlem 2016, tidigare samverkande)
Karlebynejdens hembygdsförening i Vasa
Korpo hembygdsförening
Kronoby hembygdsförening
Larsmo hembygdsförening
Lojosamfundet
Nagu hembygdsförening
Nykarleby-Oravais hembygdsförening i Vasa
Nylands svenska hembygds- och museiförbund
Närpes hembygdsförening
Raseborgs Gille
Sagalundgillet
Stundars, Korsholm
Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur/Kultur Österbotten
Svenska Österbottens hembygds- och museiförbund
Turkuseura-Åbosamfundet
Vörå museiförening
Öja hembygdsförening

23 ordinarie medlemmar**Följande föreningar är anslutna som *samverkande medlemmar*:**

Bennäs byaråd
Bergö fornminnesförening
Bertby ungdoms- och hembygdsförening
Björköby fornminnesförening
Borgånejdens släkt- och bygdeforskare
Brobyggarna, Sjundeå
Degerby byaråd
Dragsfjärds hembygdsförening
Dånö hembygdsförening, Åland
Ekenäs skärgårds hembygdsförening
Fagerbacka fäbodställe, Purmo
Fiskars hembygdsförening
Forsby-Ytterjeppo hembygdsförening
Föreningen Brage i Vasa
Föreningen Korsnäs Mine Center
Föreningen Nanoq, Jakobstad
Föreningen Prästgårdsmuseet i Korsnäs
Föreningen Vi Neristassbor, Karleby
Gardberg Center, Raseborg
Gerby-Vestervik hembygdsförening
Hembygdens vänner i Sjundeå
Hembygdsföreningen Framstegsvännerna i Lotlax
Hembygdsföreningen Gamla Närpes
Hembygdsföreningen Hangögillet i Helsingfors
Hembygdsgruppen i Katternö
Hopenback-Lekstrand fornminnesförening
Houtskärs kulturgille
Högsåra byalag
Jakobstad-Pedersörenejdens hembygdsförening i Vasa
Karleby hembygdsförening
Karlebynejdens bygde- och släktforskare
Kaskö musei- och hembygdsförening

Kimitonejdens hembygdsförening i Helsingfors
Korsnäs hembygdsförening
Kortjärvi byagårdsförening
Koskö hembygdsförening
Kovjoki hembygds- och museiförening
Kristinasällskapet
Kvevlax hembygdsförening (2016)
Kyrksläotts hembygdsförening
Kårböle Gille
Kökars hembygdsförening, Åland
Lappträsk hembygdsförening
Liljendal hembygdsförening
Malax museiförening
Maxmo hembygdsförening
Munsala hembygdsförening
Nagu- och Korponejdens hembygdsförening i Helsingfors
Nedervetil hembygdsförening
Nykarlebynejdens släkt- och bygdeforskare
Nötö hembygdsförening
Oravais hembygdsförening
Pargas hembygdsförening
Pargas släktforskare
Pedersörenejdens hembygdssällskap
Pellinge hembygdsförening
Petalax hembygdsförening
Pojo hembygdsförening
Pörtom hembygdsförening
Raseborgs släkt- och bygdeforskare
Replot museiförening (2016)
Replot skärgårds hembygdsförening
Sibbo hembygdsförening
Sjundby traditionsförening
Snappertuna fornminnesförening
Sundom bygdeförening, Vasa
Svensk förening i Åggelby
Söderfjärdens hembygdsförening
Terjärv hembygdsförening
Tvärminne ungdoms- och hembygdsförening
Vandasällskapet (2017)
Valsbergs hembygdsförening (2016)
Vasanejdens släkt- och bygdeforskare
Västerhankmo hembygdsförening (2016)
Yttermarkgillet (2016)
Ålandsforskarna (2016)
Ålands vänner i Helsingfors (2016)
Österbottniska fornforskningsällskapet (2016)
Österö-Västerö byaförening, Vörå (2016)
Övermark hembygdsförening
Överpurmo hembygdsförening

80 samverkande medlemmar

Kommunmedlemmar:

Karleby
Nykarleby
Närpes
Raseborg

4 kommuner

Medlemmarna i Hembygdsföreningen Sydbottningar i Vasa, som upphörde 2017 har erbjudits medlemskap i Hembygdsföreningen Gamla Närpes.

Totalt 107 medlemsorganisationer.

FSH:s medlemskap

Finlands svenska hembygdsförbund är medlem i Nordiska hembygdsförbundet, Föreningen Pohjola-Norden, Svenska studieförbundet samt ständig medlem i Svenska Folkskolans vänner.

Hedersordförande och hedersmedlemmar

Brage Räfsbäck är förbundets hedersordförande.

Förbundet har tre hedersmedlemmar: Margareta Segersven, Sjundeå, Erik Hannula, Larsmo och Li Näse, Kimitoön.

Kontaktverksamhet

Finlands svenska hembygdsförbund har under året upprätthållit kontakter med sina medlemsorganisationer och de lokala hembygdsföreningarna. Föreningarna har fått information om verksamheten genom tidningen Hembygden, ett flertal cirkulär, annonser och notiser i dagspressen samt e-postmeddelanden.

Förbundet har upprätthållit kontakt med Suomen Kotiseutuliitto (finska hembygdsförbundet), Sveriges hembygdsförbund, Nordiska hembygdsförbundet, Svenska litteratursällskapet i Finland, Sfv-bildning (tidigare Svenska studieförbundet), Svenska folkskolans vänner, Svenska kulturfonden och Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur/KulturÖsterbotten.

Som ordförande för Nordiska hembygdsförbundet (NHF) verkar Kaj Irjala, Kristinestad. Peter Sjöstrand är medlem av NHF:s styrelse och Tom Sandström är sekreterare utanför styrelsen. Sveriges hembygdsförbund och Suomen kotiseutuliitto är inte längre medlemmar i NHF.

Förbundet har haft en inledande diskussion om ett framtida projekt med Stockholms läns hembygdsförbund. Även med Västerbottens hembygdsförbund har kontakt etablerats.

Förbundets förtjänsttecken

Hembygdsmedaljen

Hembygdsmedaljen i silver är förbundets högsta utmärkelse och utdelas sparsamt och endast till personer som t.ex. fungerat många år som ordförande för en hembygdsförening eller i övrigt gjort en synnerligen betydande insats för det finlandssvenska hembygdsarbetet. Med medaljen följer ett diplom. FSH:s styrelse beslutar om utdelning av medaljen. På medaljen finns förbundets logo, ankarjärnet, och devisen "Förankrad i Hembygden". Till medaljen hör ett band i blått och vitt. Medaljen har designats av heraldiker Anders Segersven i Sjundeå och kostar 100 euro/st.

Förtjänstplaketten

Förtjänstplaketten kan på basis av ansökan beviljas personer som på ett mycket aktivt sätt arbetat för den finlandssvenska hembygdsrörelsen. Även förtjänstplaketten beviljas av FSH:s styrelse. Priset är 75 euro/st.

Förtjänsttecknet

Förbundets förtjänsttecken i silver instiftades år 2005. Tecknet kan beviljas av ordföranden eller verksamhetsledaren under hela året. Förtjänsttecknet kan tilldelas personer som har utfört en aktiv insats inom det finlandssvenska hembygdsarbetet. Priset för ett förtjänsttecken är 25 euro.

Följande personer har erhållit utmärkelser 2018:

Hembygdsmedaljen i silver:

Kvevlax hembygdsförening: Alf Svahn
Ingå musei- och hembygdsförening, Karl-Elif Åberg (FSH:s initiativ)
Hembygdsföreningen Gamla Närpes: Henry Aspö, Martin Haag
Maxmo hembygdsförening: Håkan Nylund
Terjärv hembygdsförening Göran Byskata
Larsmo hembygdsförening: Berndt Barck och Karl-Johan Fagerudd
Sundom bygdeförening: Matts Andersén
Oravais historiska förening: Göran Backman (FSH:s initiativ)

Förtjänsttecken i silver:

Karlebynejdens hembygdsförening i Vasa: Bernice Tiihonen,
Åbosamfundet: Sixten Westerby
Pargas hembygdsförening: Thorvald Gerkman
Överpurmo hembygdsförening: Gen Nylund, Johan Eklöv, Lena Åvist, Bernt Willfors, Camilla Sjöskog, Erkki Nurmi, Gunvor Sjöskog, Birgit Näsman och Clara Edström
Dånö museiförening: Nils-Olof Sundblom, Göta Sjöblom, Per-Anders Nordlund, Karl (Kalle) Jansson, Märta Eriksson, Emelie Enckell och Kerstin Hanf
Sjundby traditionsförening: Paul Nyqvist
Petalax hembygdsförening: Margareta Björkholm, Kerstin Knip och Rafael Frans

Ekonomiska understöd

Förbundet erhöll under året bidrag och understöd från följande institutioner och stiftelser:

För verksamheten:

Statsunderstöd, Undervisnings- och kulturministeriet 65 000 €
Svenska kulturfonden 35 000 €
Stiftelsen Tre smeder i Helsingfors 10 000 €
Svenska folkskolans vänner 3 000 €

För tidningen Hembygden:

Föreningen Konstsamfundet 2 000 €

Finlands svenska hembygdsförbund framför ett varmt tack till alla bidragsgivare.

Kansli och personal

Förbundets kansli finns i Svenska folkskolans vänner lokaliteter i Helsingfors vid Annegatan 12.

Tom Sandström har fungerat som verksamhetsledare och chefredaktör för tidningen Hembygden. Susanne Lagus har fungerat som rådgivare på deltid inom funktionen Digihem.